

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/125/2020
Identifikačné číslo spisu: 7020200485
Dátum vydania rozhodnutia: 12.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7020200485.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: S. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok so sídlom Špitálska 8, 812 67 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2020/390-0015 Sp zo dňa 16.04.2020 a rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice č. KE1/OHNNVŠSD-13/SOC/2020/120332-009 zo dňa 31.01.2020, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sa/7/2020-20 zo dňa 17. septembra 2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sa/7/2020-20 zo dňa 17. septembra 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Kasačnej sťažnosti odkladný účinok n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Košiciach napadnutým uznesením č. k. 2Sa/7/2020-20 zo dňa 17. septembra 2020 podľa § 98 ods. 1 písm. h/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) odmietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2020/390-0015 Sp zo dňa 16.04.2020 a rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice č. KE1/OHNNVŠSD-13/SOC/2020/120332-009 zo dňa 31.01.2020. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa ust. § 170 písm. a/ SSP tak, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

2. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd zistil, že žalobca sa žalobou doručenu Krajskému súdu v Košiciach dňa 06.07.2020 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2020/390-0015 zo dňa 16.04.2020 a rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice č. KE1/OHNNVŠSD-13/SOC/2020/120332-009 zo dňa 31.01.2020.

3. Krajský súd uznesením č. k. 2Sa/7/2020-6 zo dňa 09.06.2020 vyzval žalobcu, aby v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia doplnil a opravil svoje podanie doručené súdu dňa 06.07.2020 o nasledujúce chýbajúce náležitosti: dôvody žaloby, z ktorých musí byť zrejmé, z akých konkrétnych skutkových a právnych dôvodov žalobca považuje napadnuté výroky rozhodnutia alebo opatrenia za nezákonné (ďalej len „žalobné body“), označenie dôkazov na podporu svojich tvrdení, ak ich žalobca navrhuje vykonať, deň oznámenia napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia žalobcovi podľa § 181 ods. 1 SSP alebo deň právoplatnosti rozhodnutia o nevyhovení protestu prokurátora podľa § 181 ods. 2 SSP alebo deň právoplatnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia podľa § 181 ods. 3 SSP alebo uvedenie, že žalobca sa považuje za opomenutého účastníka, vyjadrenie či žalobca žiada nariadenie pojednávania a jedno vyhotovenie napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, ak nejde o opomenutého účastníka podľa § 179 ods. 1 SSP. Žalobca bol zároveň v odôvodnení uznesenia poučený podľa § 59 ods. 3 SSP, že ak sa v lehote určenej správnym súdom podanie nedoplní alebo neopraví, správny súd podanie odmietne uznesením, ak pre tento nedostatok nemožno v konaní pokračovať. Žalobca prevzal predmetné uznesenie dňa 01.08.2020, čo potvrdzuje informácia o výsledku doručenia listinného rovnopisu, ktorá je pripojená do súdneho spisu k predmetnému uzneseniu.

4. Odpoveďou žalobcu na uznesenie súdu bola jeho Žiadosť o predĺženie lehoty na odstránenie vád žaloby podaná osobne na tunajšom súde dňa 17.08.2020, ktorou žalobca žiadal o predĺženie lehoty na doplnenie žaloby o chýbajúce náležitosti minimálne do 16.09.2020. Žalobca podanie doručené správne súdu dňa 06.07.2020 o potrebné náležitosti v súdom stanovenej lehote a ani neskôr (t.j. v lehote, ktorú uviedol v žiadosti o predĺženie lehoty na odstránenie vád žaloby) nedoplnil.

5. Krajský súd citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 57 ods. 1 SSP, v § 59 ods. 1, 2, 3 SSP, v § 182 ods. 1, 2 SSP a v § 98 ods. 1 písm. h) SSP konštatoval, že vzhľadom na to, že žalobca v súdom stanovenej lehote ani do dňa rozhodnutia súdu neopravil a nedoplnil žalobu o chýbajúce náležitosti v zmysle § 182 v spojitosti s § 57 SSP a to aj napriek tomu, že bol súdom na to vyzvaný uznesením č. k. 2Sa/7/2020-6 zo dňa 09.07.2020, pričom bol poučený o právnych následkoch nesplnenia uvedených povinností, rozhodol o odmietnutí žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. h) SSP v spojitosti § 59 ods. 3 SSP, nakoľko v konaní pre tieto nedostatky nie je možné pokračovať.

6. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 170 písm. a) SSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ak žaloba bola odmietnutá.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti uzneseniu krajského súdu

7. Proti uvedenému uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti v jej úvode predložil súdu dôvody, pre ktoré v lehote určenej súdu a ani dodatočne neopravil žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného, doplnením dôvodov žaloby. Navrhoval, aby najvyšší súd uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sa/7/2020-20 zo dňa 17. septembra 2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Konanie pred kasačným súdom

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP)

preskúmal napadnuté uznesenie správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie správneho súdu je potrebné zrušiť a vec vrátiť správne mu súdu na ďalšie konanie.

9. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bolo uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sa/7/2020-20 zo dňa 17. septembra 2020, ktorým rozhodnutím krajský súd podľa § 98 ods. 1 písm. h/ SSP žalobu žalobcu odmietol.

10. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozhodnutia správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

11. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok so sídlom Špitálska 8, 812 67 Bratislava č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2020/390-0015 Sp zo dňa 16.04.2020 v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice č. KE1/OHNNVŠSD-13/SOC/2020/120332-009 zo dňa 31.01.2020.

12. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

13. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či

sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

14. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu v oboch stupňoch náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď k súdnemu prieskumu zákonnosti rozhodnutí žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, pristupoval príliš formalisticky, ktorým postupom odňal žalobcovi právo na spravodlivý proces v rozpore s právami zaručenými v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8, z ktorých dôvodov kasačný súd považoval právny záver správneho súdu o nutnosti odmietnutia žaloby za predčasný.

15. Podľa ust. § 57 ods. 1 SSP, ak tento zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie a) ktorému správne súdu je určené, b) kto ho robí, c) ktorej veci sa týka, d) čo sa ním sleduje a e) podpis.

16. Podľa ust. § 59 ods. 1 SSP, ak ide o podanie vo veci samej, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, správny súd uznesením vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote podľa § 58 ods. 2.

17. Podľa ust. § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

18. Podľa ust. § 178 ods. 1 SSP žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

19. Podľa ust. § 181 písm. e) SSP, v správnej žalobe sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť dôvody žaloby, z ktorých musí byť zrejmé, z akých konkrétnych skutkových a právnych dôvodov žalobca považuje napadnuté výroky rozhodnutia alebo opatrenia za nezákonné (ďalej len "žalobné body").

20. Podľa ust. § 202 ods. 1, 2 SSP v správnej žalobe sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť a) označenie druhu žaloby, b) označenie žalovaného, c) označenie konania alebo veci, v ktorej sa žalobca domáha nápravy, d) deň vydania rozhodnutia a deň jeho doručenia alebo iného oznámenia žalobcovi, e) opísanie rozhodujúcich skutočností, f) označenie dôkazov, ak sa žalobca dovoľáva, g) žalobný návrh.

Správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne. Ak je žalobcom právnická osoba, správna žaloba musí obsahovať všetky náležitosti uvedené v odseku 1 a § 182 ods. 1.

21. Podľa ust. § 203 ods. 1, 2 SSP rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.

Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

22. Kasačný súd vychádzajúc z citovanej právnej úpravy a obsahu spisu krajského súdu dospel k záveru, že pokiaľ krajský súd odmietol žalobu žalobcu z dôvodu, že na výzvu súdu neodstránil vady žaloby, pre ktorý nedostatok súd nemohol konať, postupoval v konaní súdneho prieskumu formalisticky, teda postupom nesúladným so zákonom.

23. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v právnej norme § 178 ods. 1 SSP upravuje žalobnú legitímáciu. Za kumulatívneho splnenia zákonných podmienok možno žalobcu považovať za žalobne legitímovaného na podanie správnej žaloby. Žalobnú legitímáciu má v zásade účastník administratívneho konania, voči ktorému bolo vydané napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým bol ukrátený na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Ukrátenie na subjektívnych právach spojené s

vydaním žalovaného rozhodnutia je osoba, ktorá správnu žalobu podáva, preukázať svojím tvrdením v žalobe. Pravdivosť tohto tvrdenia sa následne preukáže v konaní samom. Vychádzajúc z uvedeného zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v § 57 v spojení s § 181 a s § 202 ods. 1 SSP stanoví náležitosti správnej žaloby v sociálnych veciach. Zákonodarca súčasne v právnej úprave ustanovenej v §§ 202 a nasl. SSP stanoví, že v súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, správnu žalobu posudzuje neformálne, rozsah správnej žaloby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu a správny súd pri správnej žalobe v sociálnych veciach nie je viazaný žalobnými bodmi. Nemožno preto súhlasiť s argumentáciou krajského súdu, že vzhľadom na to, že žalobca v súdom stanovenej lehote ani do dňa rozhodnutia súdu neopravil a nedoplnil žalobu o chýbajúce náležitosti v zmysle § 182 v spojitosti s § 57 SSP a to aj napriek tomu, že bol súdom na to vyzvaný uznesením č. k. 2Sa/7/2020-6 zo dňa 09.07.2020, pričom bol poučený o právnych následkoch nesplnenia uvedených povinností, a preto odmietol žalobu podľa § 98 ods. 1 písm. h) SSP v spojitosti § 59 ods. 3 SSP, nakoľko v konaní pre tieto nedostatky nie je možné pokračovať.

24. Vychádzajúc z vyššie uvedeného kasačný súd konštatuje, ak mal správny súd za to, že žalobca v žalobe neuvádza dôvody nezákonnosti rozhodnutia a jeho žaloba nespĺňa náležitosti stanované v právnej úprave ustanovenej v § 57 v spojení s § 181 SSP a žalobca neodstránil vady žaloby ani na výzvu správneho súdu (ust. § 59 ods. 1 SSP), bolo povinnosťou správneho súdu zvoliť neformálny postup voči žalobcovi, a to buď ho predvolať na informatívny výsluch za účelom doplnenia žaloby a poučiť ho o možnosti zvolenia si advokáta požiadaním Centra právnej pomoci o jeho ustanovenie, alebo žalobcu písomne poučiť, aby navštívil príslušné Centrum právnej pomoci a požiadal o ustanovenie advokáta na spísanie žaloby a zastupovanie v konaní, k čomu by mu správny súd poskytol primerane dlhú lehotu. Zo žaloby ako i z listu žalobcu vyplýva, že žalobca je fyzickou osobou právne neznalou, a preto aj postup súdu voči žalobcovi nemôže byť prísne formalistický, ktorý neformálny postup zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v §§ 202 a nasl. SSP súdu dovoľuje.

25. Vzhľadom na uvedené dôvody kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná, a preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 1 SSP.

26. Povinnosťou správneho súdu v ďalšom konaní bude postupom naznačeným vyššie v intenciách názoru kasačného súdu sa pokúsiť opätovne o odstránenie väd žaloby a následne vykonať súdny prieskum zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného a vo veci samej rozhodnúť. V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd aj o trovách kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

27. Kasačný súd nevyhovel žiadosti žalobcu a kasačnej sťažnosti odkladný účinok nepriznal z dôvodov, že neboli splnené zákonné podmienky v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 447 ods. 1 SSP.

28. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.